

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In dit controleplan 2024 geeft het team Verbijzonderde Interne Controle (hierna VIC) aan welke onderzoeken het team VIC zal uitvoeren, de wijze waarop de onderzoeken zullen worden uitgevoerd, wat er moet worden gecontroleerd en wanneer onderzoeken worden uitgevoerd.

Verantwoordelijkheden

Het aantonen van de rechtmatigheid van de baten en lasten ligt bij het college. Daarmee is het vaststellen en aantonen van de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties een belangrijk doel van de VIC. De VIC wordt ingezet als instrument om de controle en verantwoording binnen de gemeente te organiseren.

Het college van B&W dient een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarstukken op te nemen. Het college rapporteert hierin aan de gemeenteraad over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties. De accountant controleert vervolgens het getrouw beeld van de rechtmatigheidsverantwoording.

Toetsing rechtmatigheid

Met dit plan geeft het college van B&W invulling aan art. 212 en art. 213 van de Gemeentewet. In de wet is het College verplicht tot het zorgdragen van de toetsing op de rechtmatigheid van het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. Het intern controleplan van de gemeente Veenendaal is hier een belangrijk onderdeel van. Het plan legt de basis voor het controleren en signaleren van tekortkomingen in de uitvoering van taken alsmede het bijsturen en afleggen van verantwoording over de uitgevoerde taken.

1.2 Ontwikkelingen

Een aantal ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente heeft invloed op de gewenste doorontwikkeling van de interne controle. De volgende ontwikkelingen zijn te noemen:

- Met ingang van boekjaar 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd. Begin 2024 zijn decentrale overheden en accountants geconfronteerd met de mededeling van het ministerie van BZK dat het regelgevend kader voor de rechtmatigheidsverantwoording nog niet af is. We hebben als gemeente de kaders tijdig geactualiseerd, maar de wet van de remmende voorsprong is helaas ook bij ons van toepassing geweest. De verschillende interpretaties, uitspraken en aanpassingen in de landelijke regelgeving hebben ook geleid tot een defacto aanscherping in de toepassing van de criteria. Met name op het vlak van begrotingsrechtmatigheid is in de eerste maanden van 2024 na veel discussie nog het nodige aangepast. We blijven de landelijke ontwikkelingen volgen en zullen indien nodig de kaders aanpassen.
- In 2024 dient de BBV en de BADO voor wat het onderwerp rechtmatigheid nog te worden aangepast en vastgesteld. Daarnaast zal naar verwachting de Kadernota rechtmatigheid door de commissie BBV worden aangescherpt gegeven onduidelijkheden rondom de rechtmatigheidsverantwoording en paragraaf bedrijfsvoering. Gevolg zal zijn dat de interne regelgeving in de vorm van de financiële verordening moet worden aangescherpt.
- De goedkeuringstolerantie bedragen momenteel voor fouten 1 procent van de totale lasten en voor onzekerheden 3 procent. In de concept wijziging van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) wordt voorgesteld om het onderscheid tussen fouten en onzekerheden te laten vervallen. Voortaan zal worden uitgegaan van één percentage voor het geheel van fouten en onzekerheden, namelijk van 2 procent. Bovenstaande is voorgesteld als

consultatie. Voor het boekjaar 2024 kan dit mogelijk betekenen dat de tolerantie aangepast wordt.

- Gebleken in het land is dat de grootste onrechtmatigheden bij gemeenten ontstaan op het gebied van EU-aanbesteding. Door diverse arresten worden de regels steeds verder aangescherpt. Voor 2024 is dit mede gelet op de uitkomsten van de (verbijzonderde) interne controles 2023 een belangrijk onderdeel om voor de gemeente goed in de grip te hebben. De genoemde controles worden meegenomen in het werkprogramma aanbestedingen 2024.
- In de notitie "Best practice maatregelen frauderisicobeheersing voor bestuurders en toezichthouders" wordt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen zoals de gemeenteraad aan de orde gesteld bij het voorkomen en detecteren van fraude. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude kunnen de gelegenheden tot fraude afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico's en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude.
- Binnen de (verbijzonderde) interne controle en de accountantscontrole krijgt automatisering meer aandacht, zowel het automatiseringsproces zelf als het gebruik van automatisering binnen de werkprocessen. Steeds meer gedigitaliseerde processen bevatten application controls (bijvoorbeeld digitale factuurafhandeling) waarbij goed werkende General IT Controls (logische toegangsbeveiliging, change management enzovoorts) een basisvoorwaarde zijn voor goed werkende application controls. Steunen op de General IT Controls en application controls geeft de mogelijkheid de totale populatie te beoordelen in plaats van zekerheid verkrijgen op basis van een deelwaarneming. Voor de nadere uitwerking hiervan verwijzen we naar hoofdstuk 8.2.
- Implementatie applicatie ITB (inkoop tot betaling) deze ontwikkeling binnen de gemeente zal vanuit procesinrichting nadere aandacht vragen.

1.3 Rechtmatigheidsverantwoording 2024

Om de rechtmatigheidsverantwoording te kunnen afgeven moet de proceseigenaar een procesverantwoording opstellen en dient met behulp van interne controle te worden aangetoond dat het college de rechtmatigheid op orde heeft. Het college moet kunnen vertrouwen op een kwalitatief goede (verbijzonderde) interne controle op basis waarvan een gefundeerd oordeel kan worden gegeven en de rechtmatigheidsverantwoording kan worden afgegeven. Dit vereist een professionele interne controle aanpak, vastlegging en een gestructureerde rapportage naar het college waarbij het college meegenomen moet worden in de uitkomsten van de interne controle. Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat de verantwoording over de rechtmatigheid efficiënt en effectief dient te worden vormgegeven.

4.3.2 De verantwoordingsgrens

Daarnaast maken we voor de controle op de rechtmatigheidsverantwoording gebruik van de zogeheten verantwoordingsgrens. Op basis van het controleprotocol is de verantwoordingsgrens voor 2024 op 2% vastgesteld.

8.2 Controleaanpak IT

Op grond van de beoordeling van de interne beheersing is tevens inzicht verkregen waar in de controle gesteund zal worden op geautomatiseerde of IT-afhankelijke beheersmaatregelen. Voor deze applicaties zal, indien er tijdens de controle blijkt dat er maatregelen zijn opgenomen die wij als onderdeel van de controleaanpak willen toetsen, zowel de algemene IT-beheersing als de werking van de specifieke beheersmaatregel getest worden. Samengevat zijn de volgende applicaties relevant voor de controle:

Pagina 12 van 16

Applicatie	Overwegingen om in scope te nemen
Key2financiën	Betreft de financiële administratie van de gemeente Veenendaal. Op basis van deze applicatie komt o.a. de jaarrekening tot stand, worden inkoopfacturen en verplichtingen verwerkt alsmede betalingen uitgevoerd.
Suite/GWSA4	In deze applicatie worden de processen met betrekking tot de participatiewet uitgevoerd. Zowel de totstandkoming van de beschikking als de afwikkeling van de facturering.
YouForce/Beaufort	In deze applicatie worden de salarissen van de gemeenten geregistreerd alsmede de eventuele declaraties voor zover deze via de salarisadministratie lopen.
Key2belastingen	Key2belastingen is de applicatie waarin de belastingen worden verwerkt.
ZorgNed	De applicatie voor de registratie van WMO, Jeugd en leerlingenvervoer. In deze applicatie komen alle activiteiten, van aanmelding tot uitbetalingen, terecht en is daarmee relevant voor de controle.

De randvoorwaarde met betrekking tot een procesgericht controleren is dat gesteund kan worden op de IT-beheersing van deze applicaties. Voor 2024 is het voorstel om in nauwe samenwerking met de accountant te bepalen welke werkzaamheden eventueel verricht moeten worden op bovenstaande applicaties.